

MUAZZAM MUAZZEZ

3. BASIM

110 Yaşın Sırları ve Hayata Dair Tavsiyeler

Söyleşi

SEDEF KABAŞ

Remzi Kitabevi

Dr. Sedef Kabaş

Siyaset ve İletifim Bilimci, Gazeteci-Yazar, Eğitmen

Londra’da doğdu, Yeniköy İlkokulu, Tarabya Dost Koleji ve Boğaziçi Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü mezunu. Üniversitede okuduğu yıllarda profesyonel tur rehberi eğitimini tamamladıktan sonra İstanbul özelinde ve Türkiye genelinde İngilizce dilinde kokartlı rehber olarak çalıştı.

Habercilik kariyerine 1992 yılında Power FM’de haber editörü ve spikeri olarak başlayan Sedef Kabaş, kazandığı Fulbright bursu ile ABD’ye gitti ve Boston Üniversitesi’nde Televizyon Haberciliği dalında yüksek lisans yaptı. Bitirme tezi olarak (Aya Sofya: Dini ya da Siyasi Sembol?) konulu bir haber belgesel hazırladı. Mezuniyet sonrası uluslararası haber kanalı CNN International’ın giriş sınavlarını kazandı, Atlanta’daki haber merkezinde çalıştı.

Türkiye’ye döndükten sonra NTV, ATV, TV8, SKYTürk, TRT2 ve TELE1’de kendi programlarını hazırlayıp sundu.

Son dönemde YouTube–SEDEF KABAş TV’de siyaset ve ekonomiye dair sıcak gelişmeleri ele aldığı, başarı hikâyelerini aktardığı programlarını hazırlayıp, yayınlamaktadır.

2007 yılında Sedef Kabaş Eğitim Koçluk ve Danışmanlık şirketini kurdu. Halen iş dünyasının liderlerine, üst düzey yöneticilerine iletişim koçluğu ve medya danışmanlığı yapmaktadır.

Bugüne kadar editör, spiker, yapımcı, rehber, ‘master of ceremony’, öğretim görevlisi, gazeteci, yazar, siyaset bilimci, iletişim koçu, medya danışmanı, eğitmen, konuk konuşmacı kimlikleri ile hizmet vermiş olan Dr. Sedef Kabaş, aynı zamanda Yavuz’un annesidir ve kendini yaşam-boyu-öğrenci olarak tanımlamaktadır.

Sesli Düşünenler, Zamani Dize Getirenler, İpek Dokulu Başarılar, Soru Sorma Sanatı ve Hayatımı Seçen Kadın diğer basılmış eserleridir.

Söyleşi
SEDEF KABAŞ

Muazzam MUAZZEZ

*100 Yaşın Sırları ve
Yaşama Dair Muhteşem Tavsiyeler*

Remzi Kitabevi

MUAZZAM MUAZZEZ / Sedef Kabaş

© Remzi Kitabevi, 2022

Her hakkı saklıdır.

Bu yapıtın aynen ya da özet olarak
hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin
yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

Düzeltili: Murat Doğan Yalçın

Kapak tasarımı: Ömer Erduran

ISBN 978-975-14-2101-2

Bu kitabın ilk iki baskısı Hümanist Kitabevi
tarafından yapılmıştır. (2020)

YENİLENMİŞ ÜÇÜNCÜ BASIM: Remzi Kitabevi, Ağustos 2022

Kitabın basımı 2000 adet yapılmıştır.

Remzi Kitabevi A.Ş., Akmerkez E3-14, 34337 Etiler-İstanbul
Sertifika no: 10705

Tel (212) 282 2080 Faks (212) 282 2090

www.remzi.com.tr post@remzi.com.tr

Baskı ve cilt: Seçil Ofset, 100. Yıl Mah., Matbaacılar Sitesi

4. Cad. No: 77 Bağcılar-İstanbul

Sertifika no: 44903 / Tel (212) 629 0615

İçindekiler

Önsöz	7
Teşekkür	11
Çocukluk.....	15
Gençlik.....	43
Müze Yılları	59
Atatürk, Cumhuriyet ve Devrimler	75
Aile ve Dostlar	89
Sümerler, Hititler ve Tarih Bilinci.....	107
Kitaplar ve Yazarlık.....	125
Yaşama Dair Tavsiyeler	145
<i>Sedefli Söyleşiler</i> 'den	159
108. Doğum Günü Kutlaması.....	177
109. Yaş Gününe Dair Gözlemlerim	185
Dizin.....	191

Önsöz

Bu kitapta, 110 yaşa adım atmasına ramak kalmış; yaş almış ama yaşlanmamış muazzam bir kadının engin bilgisi, derin tecrübesi ve asla sönmeyen pozitif ışığı rehberliğinde bir zaman yolculuğuna çıkacaksınız... Okudukça tarihi bilgilerinizi tazeleyecek, ruhunuzun ısındığını hissedecek, geleceğe akıl ve umut dolu bir pencereden bakma fırsatını yakalayacaksınız...

Tahminim çoğunuz merak ediyorsunuz; “bu kadar uzun yaşamamanın sırrı nedir” diye... Bu kitapta bu sırrı çözümlenmekle kalmayıp ötesine de geçeceğiz yani yaşadığımız her yılın hakkını verecek şekilde, anın keyfini çıkararak, en zor zamanlarda bile umudumuzu kaybetmeden yola devam etmenin, özetle sağlıklı, huzurlu ve umut dolu yaşamamanın ipuçlarını öğreneceğiz... Bilin ki hepsi 100 yılı aşkın bir yaşamda test edilmiş, onaylanmış ipuçları...

Ufuk açıcı bu hayat hikâyesinin kimi bölümlerinde binlerce yıl öncesine yolculuk yapıp, üzerinde yaşadığımız şu kadim toprakların nice görkemli medeniyete nasıl kucak açtığını hayranlıkla ve gururla okuyacak, geçmişten günümüze kazandırılan tarihi hazinelerimizin eşsizliği karşısında minnet ve saygı duyacaksınız...

Kimi bölümlerde ise yakın tarihimizin inşasında en büyük rolü oynayan Cumhuriyet dönemi kuşağının özverili, idealist mücadelesinin yeni nesillere ne derece kıymetli bir miras bıraktığına bire bir yaşanmışlıklar üzerinden şahit olacaksınız... Kurtuluş Savaşı'nın nasıl imkânsızlıklar içinde kazanıldığını ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında yaşanan akıl almaz zorlukların nasıl aşıldığını anlatan satırları okuduğunuzda o dönemin kadın erkek, genç yaşlı, köylü şehirli tüm “kahramanlarına” gönülden kopan bir alkış tutacaksınız...

Bu kitabın yazılış hikâyesine gelecek olursak; her şey 2002 yılında TV8’de yayımlanan programıma Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ’ı konuk olarak davet etmemle başladı. İyi ki, davet etmişim... İyi ki o da ilk kez bir televizyon röportajına çıkmaya karar vermiş... Programa şu konuşmayla başlamıştım:

“İstanbul Arkeoloji Müzeleri’ne atanan üniversite mezunu ilk iki kişiden biri. Ardından sabırla, emekle ve sevgiyle otuz üç yıl boyunca Sümerlere ve Hititlere ait binlerce tabletin deşifre edilerek sınıflandırılmasını sağladı. Yetmiş beş yaşından sonra yazmaya başladığı kitaplarla, binlerce yıl önceki uygarlıkları günümüze taşıdı. Onun kitapları sayesinde, beş bin yıl önce yaşayan bir Sümerli ile aramızda aslında pek de bir fark olmadığını ya da kutsal kitaplarda geçen pek çok hikâyenin aslının Sümerlere kadar dayandığını öğreniyoruz.”

İşte bu televizyon programından sonra biz hiç kopmadık. Birlikte unutulmaz bir röportaja imza atmakla kalmayıp, sonrasında da uzun yıllar kesintisiz devam eden bir dostluğun ilk adımını atmış olduk. Aramızdaki bağ yıllar içinde o derece güçlendi ki, artık o benim için vazgeçilmez bir rol modeli olurken, bense onun “torunu” oldum.

Doksanıncı yaş gününü, otuz üç yıl çalıştığı Arkeoloji Müzesi bahçesinde organize etmenin mutluluğunu yaşamıştık. Dönemin Turizm Bakanı Sayın Erkan Mumcu ricamı kırmamış ve bu kutlamanın gerçekleşmesi için gereken desteği tereddütsüz vermişti. Tarihî eserler arasında, güzel bir yaz akşamında mütevazı bir kokteyl eşliğinde kendisine “mutlu yıllar” dilemiştik.

Bir araya geldiğimiz keyifli çay ve yemek sohbetlerinde “Muazzez teyzeciğim, 100 yaşını geç, hayatını kaleme alacağım” esprisini yapardım... Ne mutlu ki, sağlık içinde ve üretkenliğinden hiç geri kalmadan 100 yaşını devirdi... Ve bir telefon konuşmamızda bana o sıcacık gülümseyen sesi ile “hadi, sözünü tut bakalım” deyince ilk fırsatta Mersin’e doğru yola koyuldum...

“Cennet gibi bir mekâna varıyorum. Hava ne sıcak ne soğuk, tam kıvamında... Çiçeklerle ve yeşilliklerle donatılmış bir bahçenin kucakladığı mütevazı bir ev... Biraz ileriden gelen denizin yumuşak dalga seslerine, kuş sesleri eşlik ediyor.

Evin sahibesi Esin abla (Muazzez İlmiye Çığ’ın kızı) beş gün boyunca, beş yıldızlı otellerin servis kalitesine taş çıkartacak özende kahvaltılar

hazırlıyor, yemekler yapıyor. Zeki, becerikli, tuttuğunu koparan, tez canlı bir kadın... Hızlı düşünüyor, hızlı çözüm buluyor, eline aldığı her işi hızlı bitiriyor. Türkiye'nin son yıllardaki siyasetine yönelik yoğun eleştirilerini dile getirirken yüzü asılıyor ama dilindeki kızgınlığa tetat, kalbi merhamet dolu...

Evin kraliçesi ise, yüz yaşını çoktan devirmiş; yüzü sevimli, gülüşü sıcacık, zihni aydınlık Muazzez teyzem, yani Muazzez İlmiye Çığ. Telefonla her konuşmamızda, "Merhaba!" dediğim anda beni tanıyıp "Ah, Sedefciğim!" nidasıyla tatlı bir diyaloga başlayan; onlarca yıl öncesini dün gibi hatırlayan, en kötü gününde bile yaydığı o pozitif ışığın sönmesine müsaade etmeyen muazzam insan...

Bu kez, kızının Mersin'deki evinde buluştuk ve günlere yayılan söyleşimizle zamanda yolculuk yaptık. Hem fiziksel hem ruhsal hem de zihinsel olarak çok iyi durumda... Röportajı kamera çekimiyle gerçekleştirdiğim için giyimi, saç, takıları yerinde... Gözleri ıslık ıslık... Aydınlık bakıyor. Zihni pırıl pırıl, her şeyi net hatırlıyor.

Kendisine yaşamının dönemeçlerini, uzmanlık alanı olan eski medeniyetleri, tarihî gerçekleri ve elbette 'uzun, sağlıklı ve mutlu yaşamın' sırlarını sordum. Tüm sorularıma içtenlikle; bir asrın tecrübesi, bilgeliği ve öngörüsüyle yanıt verdi. Sohbeti insanın içini ısıtıyor, örnekleriyle kendini dinletiyor, arada küçük bir kız afacanlığında espriler yapmayı da ihmal etmiyor. Yüz yaşını aşmış bu 'genç kızın' her sözünü kayda alıp, birlikte bir kez daha zamanın akışına çelme atıyoruz."

Bilim, tarih ve kültür dünyamıza kazandırdığı eserleri ve araştırmaları ile zamanı dize getiren; ünlü bir Sümer sözü olan "madem biliyorsun o zaman neden öğretmiyorsun" mottosuyla okumaya, öğrenmeye, araştırmaya, yazmaya ve paylaşmaya her daim zaman ayıran bu muazzam kadının anıları, açıklamaları, öngörülleri, tavsiyeleri gerçekten paha biçilmez değerde... Bu kitap vesilesiyle tüm bunları siz değerli okuyucularla paylaşmaktan dolayı büyük mutluluk duyuyorum.

Yüz yaşını çoktan deviren Muazzez İlmiye Çığ'a doğum günü hediyesi olarak *Muazzam Muazzez* kitabını takdim etmek benim için Cumhuriyet nesline duyduğum minnet borcunun küçük bir temsiliydi. Kitabı eline aldığı anda bana büyük sahiplenme ve sevgiyle sarılarak teşekkür etmiş ve sonra o muzip gülümsemesiyle bir bakış atıp, "İyi ki geldin Sedef kızım, sen böyle geldikçe ben ölmeyeceğim," demişti.

Sonraki yıllarda her doğum gününde (pandemi dönemi hariç) birlikte olabilmek ve ona “İyi ki doğdun, Muazzam Muazzez... Daha nice yıllara” diyebilmek için Mersin’e gittim. 109. yaşına girip, dinç bir dimağ ve sevimli bakışlarıyla 110 yaşa göz kırptığı bu sene de bu gelenek değişmedi, hatta bu kez 12 yaşındaki oğlum Yavuz da bana eşlik etti. Aralarında neredeyse bir asırlık yaş farkı vardı ama karşılıklı sevgi, saygı ve empati ikisi arasında müthiş bir iletişim bağı yarattı. Yavuz, merakla ve nazıkçe nasıl bu kadar uzun yaşayabildiğini sorduğunda Muazzez İlmiye Çığ tatlı tatlı “sigara içmedim, alkol almadım ve en önemlisi hayata hep pozitif bir pencereden baktım” yanıtını verdi. Kendisini hayranlıkla inceleyen ve dikkatle dinleyen Yavuz bir ara bana dönüp, “Anne Muazzez teyze çok tatlı bir insan, senden bile daha tatlı” deyince bizi kahkahalara boğdu.

Elinizde bulunan bu kitap Muazzez İlmiye Çığ ile yaptığım en son röportajları içeren, son 10 yıldaki siyasal ve kültürel gelişmelere dair yorumlarını dahil ettiğim ve 109. yaş günündeki gözlemlerimi kaleme aldığım güncel bir kitap. Yeni bir yayınevinden, ülkemizin yayım dünyasının en saygın adreslerinden biri olan Remzi Kitabevi’nden çıkıyor. Her geçen yıl hayata değer katmayı başaran muazzam bir kadının müstesna hayatını sizlere aktaran kitap artık Remzi Kitabevi’ne emanet...

Bu vesilesiyle siz değerli okurlarıma da *muazzam* bir ömür dilerim.

Uzun olduğu kadar sağlıklı, sağlıklı olduğu kadar faydalı, faydalı olduğu kadar hayırlı; hayırlı olduğu kadar umut ve mutluluk dolu nice yıllarınız olsun.

Teşekkür

Bu kitap projesi yıllardır zihnimde vardı ama icraata dökülmesi bir Mersin seyahatine karar vermemle başladı. Muazzez İlmiye Çığ ile röportaj yapmak için gittiğim Mersin’de, kızı sevgili Esin ablanın (Çığ) evinde kaldım. Bu ziyaret sırasında bana gösterdiği müthiş misafirperverliği için kendisine ne kadar teşekkür etsem azdır, kendimi evimde gibi hissettirdi.

İstanbul’a döndükten sonra, saatler süren bu röportajın kitap halini almasındaki ilk adım olan deşifreyi büyük bir titizlikle yapan sevgili Eser Çınar’a çok teşekkür ederim. Anlam bütünlüğünü dikkate alarak, imla hatalarına düşmeden, zamanında teslim ettiği deşifreler (çözümlemeler) sayesinde bu kitabın önemli bir yükünü üstlenmiş oldu.

2002 yılında İş Bankası Yayınları tarafından basılmış Serhat Öztürk’ün Muazzez İlmiye Çığ ile yaptığı Nehir Söyleşi Dizisi’nin bir kitabı olan *Çivi Çivi Söker* ve Muazzez İlmiye Çığ’ın bugüne kadar yayımladığı tüm kitaplar bu süreçte masamda başköşedeki yerini aldı. Tereddütte kaldığım noktalarda, bölümler arasında köprü kurmak istediğim de imdadıma yetişti, bu kitabın daha kapsamlı ve zengin olmasına katkıda bulundu. Emeklerine sonsuz teşekkürler...

Kitabın başkahramanı Muazzez İlmiye Çığ, kitabın hazırlık süreci boyunca bana her konuda yardımcı oldu, büyük destek verdi; ışıl ışıl hafızası, engin bilgi birikimi ve tatlı diliyle bu çalışmayı keyifli hale getirdi. Bir kez olsun kapris yapmadı, hiçbir konuda şikâyetçi olmadı. Onu teşekkürlerimle sarıp sarmalıyorum!

Muazzez İlmiye Çığ’a toplumun yıllar içinde gösterdiği yüksek teveccüh ve sahiplenme, *Muazzam Muazzez* kitabına yönelik okuyucu talebinin de artarak devam etmesine neden oldu. Onun anlattıkları, yaşa-

mı ve ortaya koyduğu hayat öğretileri çoğumuzun okuyarak, değerli çıkarımlarda bulunacağı bir yaşam rehberi niteliği kazandı. Bu durumda kitabın güncel bilgiler ve bölümler ile zenginleştirilip yeniden basılması elzem oldu. Remzi Kitabevi bu kitabı gönül rahatlığı ile emanet edebileceğim en doğru adresti. Daha ilk görüşmede projeyi sahiplenen Ömer Erduran ve kitabın her türlü detayı konusunda büyük titizlik gösteren Öner Ciravoğlu'na ne kadar teşekkür etsem azdır.

Ve siz değerli okuyucularım... Tarihimizin yalan yanlış yayınlar/yayımlar, kitaplar, haberler ve asılsız iddialarla çarpıtıldığı özellikle bu dönemde, tarihsel gerçekleri yaşanmışlıklar ışığında öğrenme tercihinde bulunduğunuz, asırlık bir ömrün yaşanmışlıklarından ilham almak istediğiniz ve cumhuriyetin en temel değerlerine sahip çıkmaktan vazgeçmediğiniz için sizlere de çok teşekkür ederim.

Dr. Sedef Kabaş

*İki dost... İki Cumhuriyet kadını...
Yaşlar farklı olsa da gönüller beraber...*

Çocukluk

*“Mutlu bir çocuk, özgüveni yüksek
yetişkin demek...”*

SEDEF KABAŞ: *Bugün 20 Eylül 2015. Sizinle Mersin’de beş gün beraber olacağız. Öncelikle “Nasılsınız?” diye sormak istiyorum.*

MUAZZEZ İLMİYE ÇIĞ: Açıkçası İstanbul’dan, benim için buraya, Mersin’e geleceğin hiç aklıma gelmezdi. O kadar sürpriz oldu ki gelişin! Çok sevindim, seni gördüğüm için de çok iyiyim.

Tam anlamıyla, “yaşayan bir tarih”siniz. Onun için lütfen gönlünüzden ne geçiyorsa onu söyleyin. Sizin hayata dair anılarınız, değerlendirmeleriniz, tecrübeleriniz bizim için geleceğe ışık tutan bir fener niteliğinde. Her paylaşımınız çok kıymetli...

Çok teşekkür ederim.

Hâlâ çok genç, hoş ve bakımlı olduğunuzu görüyorum. Kaç yaşındasınız?

1914 doğumluyum. Annem bir cumartesi günü, Miraç Kandili’nde dünyaya geldiğimi söylerdi. Daha sonra hesap ettim, 20 Haziran’a denk geliyor. Yani Haziran 2016’da yüz ikinci yaşımı bitireceğim. Hakikaten bu kadar yaşamak insana bir televizyon filmi gibi geliyor.

Dilerseniz önce çocukluğunuza bir yolculuk yapalım. Bir çocuğun nasıl bir ailenin içine doğduğu, kaderini ve geleceğini belirler mi?

Evet, bence belirler. Ailede çocuğa verilen değer, ona yapılan muamele hayatı boyunca önem taşıyor. Ben ailemde, annemden ve babamdan hep iyi ilgi gördüm. Beni her zaman el üstünde tuttular. Zaten babamın “sevgilisi”ydim. Babam, daha ben doğmadan beni sevmiş. İlk çocukları oğlanmış ve ölmüş. Annem ikinci çocuğunun hep kız olmasını istemiş. Annemin hamile olduğunu öğrendiğinde babam da sürekli kızım olsa diye dua etmiş. Bir erkeğin kız çocuğu istemesi –düşünün ki o zaman– ne kadar acayip değil mi? Şimdi bile kız evlat is-

Muazzez İlmiye Çığ ve
Sedef Kabaş (2019)

Dünyaca ünlü Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ, araştırmaları ve kitaplarıyla Sümerlilerden Hititlere, Anadolu kadim uygarlıklarından Cumhuriyet'in kuruluş yıllarına, yaşadığımız coğrafyanın nice uygarlığını günümüze taşıyan "yaşayan" bir tarih... Nam-ı diğer Muazzam Muazzez; yaş alan ama yaşlanmayan, mutlu ve sağlıklı bir yaşam için hayattan gereken dersleri çıkaran, derin tarih bilgisini günümüze ufuk açıcı bir şekilde aktaran ve dipdiri vizyonu ile geleceğe ışık tutan bilge bir çınar...

5000 yıllık tarihsel süreçte insana dair değişmeyenleri okuduğunuzda şaşırarak, Cumhuriyet kuşağının vatana koşulsuz hizmet aşkını öğrendiğinizde duygulanacak, 100 yılı devirmiş bir kadının, hayatı nasıl halen mizahi bir açıdan yorumlayabildiğine tanık olduğunuzda hayranlık duyacaksınız...

Sedef Kabaş'ın Muazzez İlmiye Çığ ile yaptığı en güncel röportajları da içeren bu yeni basım, değerli bir tarihsel kaynak olmanın ötesinde kuşaklar arası bir köprü görevi de üstleniyor.

Sümerolog Muazzez İlmiye Çığ, tarihi araştırırken kendisi tarih olan dev bilim insanı. Sedef Kabaş'ı bu değerli çalışması nedeniyle kutluyorum.

Uğur Dündar

Usta gazeteci ve yazar Sedef Kabaş'ın bir hikâye lezzetindeki üslubuyla kaleme aldığı bu kitap, yalnızca bir Cumhuriyet Kadını'nı değil, Cumhuriyet'in ta kendisini anlatıyor.

Prof. Dr. Yılmaz Büyükerşen

Muazzez İlmiye Çığ, yaşamım boyunca rol modelim oldu. Atatürk ilke ve devrimlerine bağlı dünya çapında bir bilim kadını olan hocamız mücadeleyi sürdürmede yol göstericimiz olmuştur, olacaktır.

Av. Nazan Moroğlu

www.remzi.com.tr

ISBN 978-975-14-2101-2

9 789751 421012